

NOTAT

Dato: 3. maj 2019

Afdeling: Afdeling for Dagtilbud

Sags nr.: 330-2019-28917

Vedr.: Bilag 1 - Uddybende notat om obligatoriske læringstilbud til 1-årige i udsatte boligområder

Dette notat beskriver lovændringen om, at kommunerne fra den 1. juli 2019 skal have et obligatorisk læringstilbud på 25 timer om ugen i en daginstitution til alle 1-årige børn med bopæl i udsatte boligområder, jævnfør Dagtilbudslovens § 44a til § 44g.

I første del af notatet gennemgås indholdet af det obligatorisk læringstilbud, forældrenes rolle, kravene om sprogvurdering af barnet og kommunens muligheder for at standse børneydelsen, hvis barnet ikke benytter det obligatorisk læringstilbud. I anden del af notatet beskrives forslag til organiseringen af det obligatorisk læringstilbud i Slagelse Kommune, herunder hvilke konkrete aktiviteter der skal iværksættes i forhold til 1-årige børn fra udsatte boligområder, der ikke går i dagtilbud.

Det obligatoriske læringstilbud

Folketinget har i december 2018 vedtaget en ny lov om obligatorisk læringstilbud 25 timer om ugen i en daginstitution til alle 1-årige børn med bopæl i udsatte boligområder. Loven træder i kraft 1. juli 2019. Loven er en del af Regeringens ghettoplan '*Ét Danmark uden parallelsamfund – ingen ghettoer i 2030*', og er målrettet børn i udsatte boligområder, som opfylder følgende kriterier:

- Børn som ikke allerede er optaget i en daginstitution eller en dagpleje, når barnet fylder 1 år
- Børn som i alderen mellem 1 og 2 år udmeldes af et dagtilbud, og ikke optages i et andet dagtilbud
- Børn som er i alderen mellem 1 og 2 år og flytter ind et udsat boligområde, og som ikke er optaget i et dagtilbud.

Formålet med loven er at sikre, at flere børn fra udsatte boligområder kommer i dagtilbud, hvilket blandt andet kan understøtte deres dansksproglige kompetencer og generelle læringsparathed. Endvidere skal barnets sproglige, sociale, personlige og kognitive udvikling og demokratiske dannelse understøttes i de obligatoriske læringstilbud.

Det obligatoriske læringstilbud er ikke i sig selv et dagtilbud. Læringstilbuddet foregår i en daginstitution, men adskiller sig fra en almindelig fuldtidsplads i en daginstitution på en række punkter, som vil blive beskrevet nærmere i det følgende.

Omfanget af det obligatoriske læringstilbud er 25 timer om ugen. Den enkelte kommune skal træffe beslutning om, hvornår på ugen de 25 timer placeres. Timerne skal som udgangspunkt fordeles over de fem hverdage i ugen og placeres på tidspunkter, der tager hensyn til børnenes søvn og hermed også hvornår børnene har de bedste muligheder for at deltage i børnefællesskabet, aktiviteter i daginstitutionen og møde det danske sprog mv.

Det pædagogiske indhold i tilbuddet er gratis for forældrene. Forældrene skal dog selv sørge for praktiske forhold såsom transport til og fra tilbuddet, samt medbringe eller betale særskilt for bleer og frokost. I forhold til udgifterne til bleer og frokost anbefaler administrationen at forældrene skal have de samme vilkår, som gør sig gældende for forældrene til de øvrige børn i den daginstitution hvor læringstilbuddet er placeret.

Krav til indholdet af det obligatoriske læringstilbud

Der skal iværksættes intensive og målrettede forløb for børn, der optages i obligatorisk læringstilbud. Rammerne for og den konkrete pædagogiske praksis skal tilrettelægges lokalt med afsæt i de centralt udmeldte retningslinjer. Herunder er der krav om at:

- Det obligatoriske læringstilbud er et selvstændigt tilbud
- Hovedsproget i læringstilbuddet er dansk
- Børnene skal integreres i børnefællesskabet i den daginstitution, hvor det obligatoriske læringstilbud foregår. Herunder skal børnene have mulighed for at indgå i lege, rutinesituationer og andre pædagogiske aktiviteter med de øvrige børn i daginstitutionen
- Indsatsen skal tilrettelægges i overensstemmelse med den pædagogiske læreplan for aldersgruppen, som er udarbejdet i daginstitutionen efter dagtilbudslovens § 8
- Som en del af læringstilbuddet skal der iværksættes målrettede forløb for børnene med henblik på at styrke børnenes dansksproglige kompetencer og generelle læringsparathed samt introducere børnene til danske traditioner, normer og værdier. Forløbene skal integreres mest muligt i den almindelige hverdag i daginstitutionen
- Begge barnets forældre skal også indgå i målrettede forløb, hvor de vejledes om, hvordan de kan støtte op om deres barns deltagelse i det obligatoriske læringsforløb. Desuden skal forældrenes orienteres om den individuelle sprogvurdering af barnet, der skal foretages når barnet er mellem 2-3 år. I Slagelse Kommune er den nuværende praksis at børnene sprogvurderes umiddelbart inden de bliver 3 år.

Der er ikke fastsat krav til omfanget af de målrettede forløb for børnene, men disse kan f.eks. have et omfang svarende til 10 timer pr. uge over en periode på 10 uger.

I forhold til de målrettede forløb henvendt til forældrene er der heller ikke her fastsat krav til hverken form eller omfang af forældreinddragelsen, men forløbene for forældrene kan f.eks. have et omfang og en varighed på 6 timer om ugen over en periode på 3 uger. I den forbindelse kan kommunen f.eks. beslutte, at der skal iværksættes forløb for de enkelte forældrepar, eller at forløbene skal foregå i hold.

Børne- og Socialministeriet er i gang med at udarbejde understøttende materiale vedrørende det obligatoriske læringstilbud. Administrationen forventer at disse materialer bliver tilgængelig for kommunerne på løbet af første halvdel af 2019.

Forældrenes rolle i det obligatoriske læringstilbud

Som beskrevet ovenfor skal det obligatoriske læringstilbud indeholde en indsats i forhold til begge barnets forældre, som skal inddrages og vejledes i vigtigheden af at understøtte deres børns sproglige udvikling og løbende læring, gennem fx deltagelse i aktiviteter i dagtilbuddene. Der skal således være helt tydelige forventninger til forældrene og deres rolle.

Idet det obligatoriske læringstilbud sidestilles med undervisningspligten i grundloven, har forældrene mulighed for at få deres barn fritaget fra at skulle deltage i et obligatorisk læringstilbud i et dagtilbud, hvis de selv kan forestå en indsats, der står mål med den indsats, der tilbydes af kommunen. Kommunerne skal inden for den første måned være på tilsynsbesøg for at vurdere, om indsatsen står mål med indsatsen i det obligatoriske læringstilbud.

Kommunen skal i tilsynet særligt lægge vægt på begge forældres sproglige kompetencer, herunder om de står mål med:

- Hvad der kræves for at bestå 9. klasses afgangsprøve i dansk

- Prøve i Dansk 3
- Eller lignende

Hvis indsatsen står mål hermed, har kommunen mulighed for at beslutte, at der ikke skal føres flere tilsynsbesøg. I modsat fald skal kommunen vurdere, om flere besøg kan ændre ved forældrenes indsats, eller at barnet skal indskrives i et obligatorisk læringstilbud i en kommunal eller selvejende daginstitution.

Forældre, der selv vil forestå indsatsen, skal ikke have tilladelse på forhånd fra kommunen til at forestå indsatsen. Forældrene skal dog meddele det skriftligt til kommunen, forud for at indsatsen i hjemmet påbegyndes. I denne meddelelse skal følgende oplysninger som minimum være beskrevet:

- Hvilke børn der indgår i indsatsen
- Hvor indsatsen skal foregå
- Hvem der skal varetage indsatsen

Hvis forældrene varetager indsatsen i hjemmet, er de ikke forpligtede til at deltage i målrettede forløb henvendt til forældrene selv.

Sprogvurdering af barnet

Barnet skal være i det obligatoriske læringstilbud 25 timer om ugen, indtil kommunen gennemfører sprogvurdering af børn i 3-års-alderen. Forældrene kan dog til en hver tid lade barnet optage i et almindeligt dagtilbud i stedet for det obligatoriske læringstilbud på 25 timer om ugen.

Kommunen skal foretage en individuel sprogvurdering af alle 3-årige børn, som har været og er indskrevet i et obligatorisk læringstilbud 25 timer om ugen siden 1-års-alderen, såfremt barnet:

- Er tosproget, jf. den gældende definition i dagtilbudsloven, hvor tosprogede børn bl.a. defineres ud fra, om børnene taler et andet modersmål end dansk i hjemmet
- På baggrund af den individuelle sprogvurdering viser sig at have brug for sprogunderstøttende aktiviteter fortsætter barnet i et 30 timers sprogstimuleringsstilbud i en daginstitution.

Er der tale om et ikke-tosproget barn efter ovenstående definition, skal barnet efter en individuel sprogvurdering i 3-års-alderen tilbydes sprogstimulering efter behov, men skal ikke som udgangspunkt fortsætte i et obligatorisk sprogstimuleringsstilbud i form af en plads i en daginstitution 30 timer om ugen. Dette følger de nuværende regler for sprogvurdering og sprogstimulering.

Kommunens mulighed for at standse børneydelsen

Forældrene skal i forbindelse med tildelingen af pladsen i et obligatorisk læringstilbud orienteres om at de har pligt til at lade deres barn deltage i det obligatoriske læringstilbud, eller til at forestå en indsats, der står mål med det obligatoriske læringstilbud. Kommunen skal træffe afgørelse om standsning af børneydelsen i et kvartal, hvis forældrene ikke deltager i samarbejdet omkring deres barn i det obligatoriske læringstilbud. Forældrenes forpligtelse indebærer bl.a., at:

- Barnet og begge forældre deltager i de intensive og målrettede forløb, der skal understøtte barnets danske sprog og generelle læringsparathed samt introducere barnet til danske traditioner, normer og værdier.
- Barnet optages i det 25 timers obligatoriske læringstilbud og benytter dette i 25 timer.

Der må ikke over en periode på en kalendermåned være væsentlige afvigelser fra de 25 timer, hvis dette ikke skyldes undskyldelige omstændigheder, som fx sygdom og ferie. Administrationen foreslår at fastsætte fraværsgrensen til 15 %. Det er den samme fraværsgrense som gælder på skoleområdet, i den lovændring der også følger af ghettoplanen, som handler om *'Styrket forældreansvar gennem mulighed for bortfald af børnecheck og et enklere forældreplæg'*.

Lederen i den enkelte daginstitution skal registrere fremmødet i det obligatoriske læringstilbud og orientere kommunen, hvis et barn over en periode anvender det obligatoriske læringstilbud mere eller mindre end 25 timer om ugen. Det fastsættes i dagtilbudsloven, at lederen skal registrere komme- og gåtider og indberette afvigelser til kommunen.

Begge forældre er desuden forpligtede til at deltage i samarbejdet omkring barnet i læringstilbudet. Hvis forældrene ikke indskrives deres barn i det obligatoriske læringstilbud eller barnet ikke benytter det tilstrækkeligt og forældrene ikke selv deltager i planlagte aktiviteter, skal kommunen træffe afgørelse om standsning af børneydelsen. Afgørelsen om standsning af børneydelsen er gældende for det kvartal, der følger efter kvartalet, hvor afgørelsen er truffet.

Det er administrationens anbefaling at der etableres et samarbejde med kommunens kontrolgruppe, som der i forvejen er et samarbejde med i forhold evt. standsning af børneydelsen hos de familier hvis børn er indskrevet i et 30-timers obligatorisk sprogstimuleringstilbud.

Organisering af det obligatoriske læringstilbud i Slagelse Kommune

I Slagelse Kommune er der aktuelt to udsatte boligområder: Ringparken i Slagelse og Motalavej i Korsør. Den seneste opgørelse over antallet af børn, som er i målgruppen for det obligatoriske læringstilbud stammer fra juni 2018. På daværende tidspunkt var der tale om i alt 11 børn.

Administrationen vurderer, at samtlige af kommunens kommunale og selvejende daginstitutioner vil være i stand til at varetage et obligatorisk læringstilbud til børnene med de krav, der stilles i loven. Administrationen anbefaler derfor, at de obligatoriske læringstilbud skal kunne placeres i samtlige af kommunens kommunale og selvejende daginstitutioner, i stedet for at samle de obligatoriske læringstilbud i f.eks. daginstitutioner, der ligger geografisk tæt på de to udsatte boligområder.

Anbefalingen om at sprede de obligatoriske læringstilbud bredt ud over kommunen skal desuden ses i sammenhæng med en kommende lovændring i Regeringens ghettoplan, som handler om *'Bedre fordeling i daginstitutioner'*. Af denne lovændring følger, at der pr. 1. januar 2020 ikke må nyindskrives mere end 30% børn fra et udsat boligområde i en institution i løbet af et kalenderår. I denne beregning indgår også børn i det obligatoriske læringstilbud.

Uanset om de obligatoriske læringstilbud placeres i et større eller mindre antal daginstitutioner vil konsekvenserne af loven om obligatoriske læringstilbud til 1-årige i udsatte boligområder være, at der vil skulle reserveres pladser til eventuelt kommende børn, der skal indskrives i det obligatoriske læringstilbud. Med implementeringen vil der – på trods af at der er tale om et relativt lille antal børn – dermed blive lagt yderligere pres på kapaciteten på dagtilbudsområdet.

I Slagelse Kommune har dagtilbuddene som udgangspunkt en ugentlig åbningstid på 51,5 timer om ugen, som familierne kan benytte, som de ønsker. Det obligatoriske læringstilbud for børn i udsatte boligområder er på 25 timer om ugen. Administrationen anbefaler at de 25 timer placeres med en ligelig fordeling af timerne henover ugens fem hverdage, fra kl. 9-14.

Det obligatoriske læringstilbud skal ifølge lovgivningen stilles gratis til rådighed for forældrene. Kommunens tilskud til pladsen udgør dermed 100% af udgiften til pladsen.

Kommunens udgifter til obligatorisk læringstilbud skal fremgå særskilt og må ikke indgå i beregningen af bruttodriftstilskuddet. Det betyder, at det bliver kommunen alene, der skal finansiere pladserne. Udgiften kommer ikke til at indgå i takstgrundlaget - og bliver dermed ikke en del af forældrebetalingen i de ordinære dagtilbud.

Det er administrationens anbefaling, at der friholdes 11 pladser i alt i år 1 – stigende til 22 pladser i år 2. Denne anbefaling er baseret på antallet af børn i målgruppen i 2018. Antallet af friholdte pladser bør følges nøje – og afstemmes med behovet.

Administrationen vil i tæt samarbejde med Sundhedstjenesten fortsat arbejde målrettet på, at børn – særligt fra de udsatte boligområder – opskrives til og indmeldes i ordinært dagtilbud. Dette samarbejde sikrer allerede, at en stor andel af kommunens børn er tilknyttet dagtilbud.

De institutioner, som bliver bedt om at friholde en plads til obligatorisk dagtilbud, skal tildeles en ressource til denne plads uagtet om der er et barn, der bruger pladsen. På den måde kommer det til at foregå lige som de pladser, der er friholdt til mild specialisering, hvor der også er behov for, at der fra den ene dag til den næste kan indskrives et barn.

Administrationens forslag er, at dagtilbuddet tildeles en ressourcefordeling svarende til en fuldtidsplads, uanset om pladsen benyttes. Dagtilbuddet forventes til gengæld at udvise høj grad af fleksibilitet i forbindelse med indskrivning – herunder eventuelt også at tage del i hjemmebesøg i forbindelse med opstart.

Kommunerne afventer fortsat beregninger fra ministeriet i forhold til forventet økonomisk kompensation.

Slagelse Kommune skal i forbindelse med etablering af de obligatoriske læringstilbud, beslutte organiseringen og indholdet af følgende, hvoraf en del er beskrevet i det foregående:

- Den fysiske placering af de obligatoriske læringstilbud
- Placering af de 25 timer om ugen
- "Ansøgningsprocedure" i forbindelse med de familier, der ønsker at fritages fra det obligatoriske læringstilbud: Se beskrivelsen i nedenstående skema
- Rammerne for de pædagogiske læringstilbud til børnene: Administrationen udarbejder, i samarbejde med udvalgte daginstitutioner, et fælles koncept, som kan benyttes i de daginstitutioner hvor læringstilbuddene placeres
- Forældreinddragelse af begge forældre herunder de målrettede forløb til forældrene: Administrationen udarbejder, i samarbejde med udvalgte daginstitutioner, et fælles koncept, som kan benyttes i de daginstitutioner hvor læringstilbuddene placeres
- Tidspunkt for sprogvurdering af barnet: Se beskrivelsen i nedenstående skema
- Opfølgning og kontrol af kommunen: Se beskrivelsen i nedenstående skema
- Praksis for forvaltning af de udgifter, som påhviler forældrene – frokost og bleer

Nedenstående følger en oversigt over, hvilke aktiviteter der skal iværksættes i forhold til børn fra udsatte boligområder, som ikke allerede er optaget i en daginstitution eller en dagpleje, når barnet fylder 1 år:

Alder på barnet	Aktivitet	Ansvarlig for udførelse af aktiviteten
Fødsel	Sundhedsplejerskerne besøger familien, når barnet er	Sundheds-

	10-14 dage gammel, og opfordrer til, at de opskriver deres barn på venteliste til dagtilbud inden det fylder 8 uger.	plejerskerne/Bydelsmødre
Fra 1 – 8 måneder	<p>Sundhedstjenesten trækker hver måned en liste over børn fra de udsatte boligområder og sender den til Pladsanvisningen, som tjekker om der er børn der ikke er opskrevet til dagtilbud omkring 1 år. Pladsanvisningen giver besked tilbage til sundhedsplejen, som følger op på dette hos familierne.</p> <p>Under sundhedsplejerskens hjemmebesøg, når barnet er 6 måneder og 8 måneder gammel, drøftes vigtigheden af dagtilbud. Familien motiveres til opskrivning, hvis dette endnu ikke er sket.</p>	Sundhedstjenesten/Pladsanvisningen
9 måneder-11 måneder	<p>"Varslingsbrev"</p> <p>Hvis barnet ikke er indskrevet til et dagtilbud udsendes brev til forældrene, når barnet er 9 måneder.</p> <p>I brevet gøres opmærksom på, at barnet skal begynde i et obligatorisk læringstilbud, når barnet er 1 år med mindre at:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Barnet indmeldes i et dagtilbud, eller • Forældrene selv kan forestå en indsats, der står mål med den indsats, der tilbydes af kommunen. <p>Hvis dette ikke sker og forældrene ikke deltager i samarbejdet omkring det obligatoriske læringstilbud til deres barn, kan kommunen standse børneydelsen.</p> <p>Forældrene skal endvidere orienteres om formålet med det obligatoriske læringstilbud, og at der er en forventning om tilstedeværelse i det obligatoriske læringstilbud 25 timer om ugen fra 8.00 – 13.00 hver dag.</p> <p>Forældrene skal også informeres om deres mulighed for at forestå indsatsen selv og at dette kræver at de giver deres samtykke til at kommunen må føre tilsyn med indsatsen.</p> <p>Hvis forældrene selv vil forestå indsatsen, der svarer til kommunens obligatoriske læringstilbud, skal forældrene meddele dette skriftligt til kommunen barnet bliver 11 måneder:</p> <p>Meddelelsen skal indeholde oplysninger om:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Hvilke børn der skal deltage i indsatsen • Hvor indsatsen skal foregå • Hvem der skal varetage indsatsen 	<p>Pladsanvisningen meddeler skriftligt (digitalt) forældrene de anførte oplysninger</p> <p>Kontrolgruppen</p> <p>Forældrene</p>

<p>11 måneder</p>	<p>Hvis forældrene ikke har meddelt kommunen, at de selv ønsker at varetage indsatsen, inden barnet er blevet 11 måneder, og barnet stadig ikke er opskrevet til dagtilbud undersøges det, hvor barnet kan indskrives i obligatorisk læringstilbud.</p> <p>Forældrene får herefter besked om hvor og hvornår deres barn skal starte op i et obligatorisk læringstilbud, sammen med en besked om udmeldelsesreglerne.</p> <p>Daginstitutionen tager kontakt til familien, og inviterer familien ind til en snak om vilkår og opstart. Her deltager familiens sundhedsplejerske også.</p> <p>Mødet skal finde sted inden barnets officielle opstarts-dato i det obligatoriske læringstilbud.</p>	<p>Pladsanvisningen</p> <p>Daginstitutionen og sundhedsplejen</p> <p>Nordbycenteret og andre relevante aktører inddrages, hvis der er behov for yderligere vejledning</p>
<p>1 år</p>	<p>Barnet begynder i:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Et almindeligt dagtilbud, som forældrene har accepteret • Det obligatoriske læringstilbud i en daginstitution • Forældrene forestår indsatsen selv 	
<p>Inden 1 år og 1 måned</p>	<p>Hvis forældrene skriftligt har meddelt, at de selv forestår indsatsen, skal kommunen inden for den første måned komme på tilsynsbesøg i hjemmet. Formålet med tilsynsbesøget er at vurdere, om indsatsen står mål med indsatsen i det obligatoriske læringstilbud. Ved tilsynsbesøget skal der særligt lægges vægt på følgende:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Barnets danske sprog skal udvikles • Barnets brede læringsforståelse skal understøttes gennem aktiviteter i hverdagen • Barnet skal introduceres til danske traditioner og højtider i forbindelse med jul, påske, grundlovsdag, fødselsdage og fastelavn, samt demokratiske normer og værdier <p>Herudover skal der lægges vægt på begge forældres</p>	<p>Medarbejdere fra administrationen og Nordbycenteret samarbejder om opgaven</p>

	sproglige kompetencer, herunder om de står mål med hvad der kræves for at bestå 9. klasses afgangsprøve i dansk, prøve i Dansk 3 eller lignende.	
1 år – hvis barnet starter i et obligatoriske læringstilbud	<p>Hvis barnet er startet i et obligatorisk læringstilbud, skal der hurtigst muligt efter barnets opstart iværksættes Målrettede intensive læringsforløb, henvendt til både børn og forældre.</p> <p>Omfang og indhold af disse intensive og målrettede læringsforløb er under afklaring/udvikling. Administrationen afventer pt. støttemateriale fra Børne- og Socialministeriet, herunder en håndbog i obligatoriske læringsforløb, som forventes klar inden sommerferien.</p>	Under afklaring
2,5 år - 3 år	Der foretages en lovpligtig sprogvurdering af barnet. Barnet skal som udgangspunkt forblive optaget i det obligatoriske læringstilbud, indtil sprogvurderingen er gennemført	Pædagog i daginstitutionen, der varetager det obligatoriske læringstilbud
3 år	<p>Såfremt sprogvurderingen viser, at barnet har behov for yderligere sprogunderstøttende aktiviteter, sker følgende:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Flersprogede børn, der ikke er indskrevet i et ordinært dagtilbud, vil på baggrund af en konkret vurdering kunne optages i et obligatorisk 30-timers dagtilbud (jf. Dagtilbudslovens § 11, stk. 8) • Etsprogede dansktalende børn vil modtage en indsats, der fastsættes ud fra det enkelte barns behov for sprogstimulering (jf. Dagtilbudslovens § 11, stk. 7) 	Medarbejdere fra administrationen og Nordbycenteret deles om opgaven
Det år barnet fylder 6 år	Skolestart for barnet	Forældrene skoleindskriver barnet